

Інтерес до фізичного виховання в учнів середнього шкільного віку

*Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича (м. Чернівці);
Волинський національний університет імені Лесі Українки (м. Луцьк)*

Постановка наукової проблеми та аналіз останніх досліджень. Науково-технічний прогрес спричиняє великі зміни в багатьох галузях людських знань. Це призводить до подальшої інтенсифікації й ускладнення процесу навчання в школі. Обсяг засвоєної інформації, який щороку збільшується, вимагає від учнів великих психічних напружень і фізичних зусиль. Від ефективності фізичного виховання значною мірою залежить стан здоров'я, рівень працездатності й навіть професійне майбутнє учнів.

Дослідження в галузі фізичної культури свідчать, що в підростаючого покоління нині рухова діяльність значно знизилася [4; 5]. Так, дослідники установили, що учні загальноосвітніх шкіл на заняттях із фізичної культури мають "руховий голод", що не задовольняє мінімальних потреб організму дітей у необхідному обсязі виконання рухових дій [7].

У зв'язку із вищезазначеним залучення шкільної молоді до систематичних занять фізичними вправами й спортом є постійною та досить актуальною проблемою. Тому розв'язання цього завдання не може вважатися виконаним без знань про ставлення до фізичної культури й спорту з боку учнів [1; 3; 6; 10].

Відомо, що кожен урок у загальноосвітній школі повинен сприяти розвитку пізнавальних інтересів учнів, набуття ними навичок самостійного поповнення знань. Це також стосується уроків фізичного виховання. Учителям із фізичної культури потрібно наполегливо й цілеспрямовано формувати в учнів навички й звички до самостійних занять фізичними вправами, теоретичної самоосвіти стосовно фізичної культури та спорту.

Виховання в старших підлітків інтересу до занять фізичною культурою є предметом особливої уваги як у теорії педагогіки, так і в методиці фізичного виховання. Це пов'язано з тим, що в підлітковий вік у школярів відбувається перехід від природної потреби в рухах в усвідомлену необхідність занять фізичними вправами. А це, як відомо, тісно пов'язано з проявленням в учнів вольових зусиль, які в підлітковому віці ще не достатньо сформовані. Тому в практичній роботі необхідно спиратися на інтерес, який є великою рушійною силою, може значно підсилити мотив і залучити старших підлітків до регулярних занять фізичними вправами.

А. І. Міхеєв [9] досліджував питання формування інтересу до спорту в педагогічно занедбаних підлітків. Він виявив такі загальні прояви відхилень у поведінці учнів: зневажливе ставлення до навчання в школі; замкненість; упертість; агресивність до дорослих; хуліганство; пристрасть до пияцтва й скоєння крадіжок.

Питання ставлення учнів до занять фізичною культурою вивчали А. М. Войлоков [2] та В. О. Попов [10]. Порівнюючи особливості ставлення до різних предметів, А. М. Войлоков розкрив основні причини зниження інтересу старшокласників до уроків фізичної культури й виявив його вплив на їхнє ставлення до занять фізичними вправами.

Загалом проблема цілеспрямованого формування інтересів у сучасній психології ще мало розроблена, але її вирішення має велике значення для практики навчання та виховання особливо підростаючого покоління. Слід зазначити, що проблема формування інтересу до занять фізичною культурою й спортом також недостатньо вивчена у зв'язку з малим обсягом психолого-педагогічних досліджень, що й зумовило актуальність нашого дослідження [8; 12].

Завдання дослідження – дослідження полягає у вивченні стану сформованості інтересу до занять фізичними вправами в дітей середнього шкільного віку.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Із метою визначення рівня інтересу дітей середнього шкільного віку до занять фізичними вправами, нами проведено анкетування. Анкета включала в себе комплекс запитань, за допомогою яких можна визначити рівень інтересу дітей середнього шкільного віку до уроку з фізичної культури.

Аналіз характеристики рівня інтересу до занять фізичними вправами перебуває на високому рівні, хоча з віком простежується тенденція до зниження інтересу, особливо це проявляється в дівчат. Як видно з табл. 1, у 57,4 % хлопчиків і 50,0 % дівчаток шостого класу інтерес до занять фізичними вправами високий; у дітей сьомого класу високий інтерес виявлено в 56,4 % хлопчиків і 34,9 %

дівчаток; у дітей восьмого класу високий інтерес виявлено у 68,1 % хлопчиків і 25,0 % дівчаток; у дітей дев'ятого класу високий інтерес виявлено у – 52,3 % хлопчиків і 20,5 % дівчаток. Слід відзначити, що в 4,7 % дівчат сьомого класу – низький рівень та у 2,3 % він відсутній. Відповідно, у дівчат восьмого класу – у 6,2 % низький та у 4,2 % відсутній; дев'ятого – у 5,1 % низький і в 5,1 % – відсутній. Аналогічну картину спостерігав А. М. Войлоков [2], який відзначає, що залежно від віку й статі ставлення школярів до занять фізичними вправами помітно змінюється. Позитивне підвищується в період навчання в 1–4 класах, потім поступово знижується до 10 класу.

Своє позитивне ставлення учні пояснюють впливом фізичних вправ на фізичний розвиток, на формування рухових і вольових якостей. Учні з індивідуальним ставленням основними причинами зниження інтересу до уроків фізичної культури називають невисоку якість проведення уроків, захоплення іншими предметами, низький авторитет учителя, систематичне невдале виконання ними вправ. Учні з негативним ставленням пояснюють свою позицію своєю недостатньою фізичною підготовленістю та нецікавим проведенням уроків.

Таблиця 1

Інтерес підлітків до занять фізичними вправами (%)

Показник	Клас							
	6		7		8		9	
	хлопці	дівчата	хлопці	дівчата	хлопці	дівчата	хлопці	дівчата
Високий	57,4	50,0	56,4	34,9	68,1	25,0	52,3	20,5
Вищий від серед.	18,0	33,3	20,5	13,9	19,1	31,2	28,5	28,2
Середній	18,0	10,4	12,8	37,2	12,8	27,1	4,8	41,1
Нижчий від серед.	1,6	4,2	7,7	7,0	–	4,2	4,8	–
Низький	3,4	2,1	–	4,7	–	6,2	–	5,1
Відсутній	–	–	–	2,3	–	4,2	4,8	5,1
Ставлюся негативно	1,6	–	2,6	–	–	2,1	4,8	–

Багато науковців розглядають інтерес до занять фізичною культурою як наслідок проведеної виховної діяльності, як одне з інтегральних проявлень складних процесів мотиваційної сфери школяра. На їх думку, інтерес формується лише в результаті внутрішньої мотивації, яка виникає лише тоді, коли зовнішні мотиви й цілі відповідають можливостям школяра, тобто є для нього не дуже складними, але й не легкими. Виховання інтересу відбувається краще, якщо учень розуміє суб'єктивну відповідальність за реалізацію поставленої мети.

Висновки й перспективи подальших досліджень. Узагальнення матеріалів дослідження дає підстави стверджувати, що діти середнього шкільного віку мають належний рівень інтересу до занять фізичними вправами, але з віком простежується тенденція до його зниження.

На нашу думку, підвищення в підлітків інтересу до занять фізичними вправами може бути досягнуто за рахунок розвитку в них усвідомленого ставлення до рухових дій, збільшення освітньої цінності уроків, розвитку активності й самостійності під час виконання навчальних завдань, диференційованого підходу до учнів із різним ставленням до уроку, використання даних антропометричних вимірів для показу зрушень у їхньому фізичному розвитку.

Література

1. Бех І. Д. Особисто зорієнтоване виховання : наук.-метод. посіб. / Бех І. Д. – К. : ІЗМН, 1998. – 204 с.
2. Войлоков А. М. Исследование отношения учащихся старших классов к урокам физической культуры и путей воспитания интереса к ней : автореф. дис.... канд. пед. наук : спец. 13.00.01 / А. М. Войлоков – Л., 1972. – 22 с.
3. Захожий В. Формування в старшокласників інтересу до самостійних занять фізичними вправами / В. Захожий // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві : зб. наук. пр. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. – Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2010. – № 1 (9). – С. 38–40.
4. Ивашкене В. П. Улучшение физического состояния школьников воспитанием их сознательной и активной деятельности на занятиях физической культуры : автореф. дис... канд. пед. наук : спец. 13.00.01 / В. П. Ивашкене. – Вильнюс, 1990. – 19 с.
5. Качеров О. Фізична культура і здоров'я сім'ї / О. Качеров, І. Козетов, Ю. Тушца // Фізичне виховання в школі. – 1999. – № 2. – С. 52–54.
6. Кравчук Я. Формування у школярів інтересу до виконання фізичних вправ / Я. Кравчук // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві : зб. наук. пр. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. – Луцьк : РВВ "Вежа" Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2009. – № 2 (6). – С. 67–72.

7. Круцевич Т. Оцінка як один із факторів підвищення мотивації учнів до фізичної активності / Т. Круцевич // Фізичне виховання в школі. – 1999. – № 1. – С. 47–50.
8. Крюченков В. С. Для формирования интереса к занятиям / В. С. Крюченков // Физическая культура в школе. – 1990. – № 5. – С. 38–40.
9. Михеев А. И. Формирование интереса к спорту у педагогически запущенных подростков : автореф. дис.... канд. пед. наук : спец. 13.00.01 / А. И. Михеев. – М., 1969. – 21 с.
10. Попов В. А. Исследование динамики отношения молодёжи к физической культуре и спорту и пути повышения её спортивной активности : автореф. дис.... канд. пед. наук : спец. 13.00.01 / В. А. Попов. – К., 1979 – 24 с.
11. Психологические проблемы физического воспитания школьников : сб. науч. тр. – М., 1989. – 182 с.
12. Шиян Б. М. Теорія і методика фізичного виховання школярів: навчальна книга. – Ч. 2 / Шиян Б. М. – Т. : Богдан, 2002. – 248 с.

Анотації

У статті розглядається питання сформованості інтересу до занять фізичними вправами в дітей середнього шкільного віку. Із метою визначення рівня інтересу дітей середнього шкільного віку до занять фізичними вправами нами проведено анкетування, за допомогою якого визначено рівень інтересу дітей середнього шкільного віку до уроку з фізичної культури. Установлено, що інтерес до занять фізичними вправами перебуває на високому рівні, хоча з віком простежується тенденція до зниження інтересу й особливо це проявляється в дівчат.

Підвищення в підлітків інтересу до занять фізичними вправами може бути досягнуто за рахунок розвитку в них усвідомленого ставлення до рухових дій, збільшення освітньої цінності уроків, розвитку активності й самостійності під час виконання навчальних завдань, диференційованого підходу до учнів із різним ставленням до уроку, використання даних антропометричних вимірів для показу зрушень у їхньому фізичному розвитку.

Ключові слова: фізичні вправи, виховання, інтерес, середній шкільний вік.

Ivan Vaskan, Yuriy Tsiupak. Interest к физическому воспитанию в учеников среднего школьного возраста. В статье рассматривается вопрос сформированности интереса к занятиям физическими упражнениями у детей среднего школьного возраста. С целью определения уровня интереса детей среднего школьного возраста к занятиям физическими упражнениями нами было проведено анкетирование, посредством которого определён уровень интереса детей среднего школьного возраста к уроку физической культуры. Установлено, что интерес к занятиям физическими упражнениями находится на высоком уровне, хотя с возрастом наблюдается тенденция к снижению интереса. Особенно это проявляется в девушек.

Повышение в подростков интереса к занятиям физическими упражнениями может быть достигнуто за счёт развития в них осознанного отношения к двигательным действиям, увеличению образовательной ценности уроков, развитию активности и самостоятельности во время выполнения учебных заданий, дифференцированного подхода к ученикам с разным отношением к уроку, использованию данных антропометрических измерений для показа сдвигов в их физическом развитии.

Ключевые слова: физические упражнения, воспитание, интерес, средний школьный возраст.

Ivan Vaskan, Yuriy Tsiupak. Middle school Age Children's Interest in Physical Education. The problem of secondary school age children's interest in physical exercise is discussed in the article. It was set in the questionnaire that the interest in physical exercise is at a high level, although getting older the interest is decreasing, especially, girls'. To enlarge the teenagers' interest in physical exercises the teachers should develop their understanding of sports importance, increase student's independent activities, and use personal approach to each student.

Key words: physical exercises, education, interest, middle school age.